

10.09.2018

Asia/32

§ 554

V 26.9.2018, Valtuutettu Kati Juvan aloite valvotuista huumeidenkäyttötiloista

HEL 2018-003217 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginhallitukselle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Kati Juvan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Juva Kati Aloite Kvsto 14032018 9
- 2 Poliisin lausunto 25.4.2018
- 3 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto 23.5.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Kati Juva ja 20 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää mahdollisuutta avata avoimia ja valvottuja huumeiden käyttöön tarkoitettuja tiloja. Aloitteen tekijät katsovat, että näin saataisiin huumeriippuvaisille lisää tukea ja samalla voitaisiin vähentää niitä haittoja, joita piikittäminen esimerkiksi julkisissa wc-tiloissa aiheuttaa muulle väestölle.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Aloitteesta on saatu sosiaali- ja terveyslautakunnan, Helsingin poliisilaitoksen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunnot.

Kaupunginhallitus toteaa, että huumeidenkäytöstä johtuvia haittoja vähentävänä toimintana Helsingissä on eri puolilla kaupunkia viisi suomensisäisesti huumeita käyttäville tarkoitettua terveys- ja sosiaalineuvontapistettä, joista kaksi toimii matalan kynnyksen päivätoimintayksiköiden yhteydessä. Lisäksi liikkuvat työryhmät ja vertaistoimijat vaihtavat puhtaita käyttövälineitä ja antavat neuvontaa kadulla ja asunnoissa. Noin 1 000 helsinkiläistä on opioidikorvaushoito-ohjelmassa, jolla on huumeiden riskikäyttöä ja rikollisuutta vähentävä sekä kuntoutumista edistävä vaikutus. Lisäksi Helsingissä on HIV-positiivisille huumeidenkäyttäjille tarkoitettu päiväkeskus, jossa he saavat tarvitsemansa terveys- ja sosiaalipalvelut sekä mahdollisuuden vaihtaa käytetyt välineet puhtaisiin.

Terveys- ja sosiaalineuvontatoiminta, päiväkeskukset, korvaushoito-ohjelma sekä HIV-positiivisten keskitetyt palvelut ovat ratkaisevalla tavalla vaikuttaneet huumeiden käyttäjien HIV-epidemian loppumiseen ja ehkäisseet muiden veriteitse tarttuvien tautien leviämistä, vähentäneet huumekuolemia sekä vähentäneet huumeidenkäytöstä ympäristölle koituvia haittoja. Nämä haittoja vähentävät toimintamallit ovat myös mahdollistaneet kontaktin luomisen käyttäjien alakulttuuriin, luoneet luottamusta ja mahdollistaneet siten monelle myös hoitoon kiinnittymisen.

Valvottuja huumeidenkäyttötiloja on maailmalla noin 100, joista suurin osa Euroopassa. Niitä koskevista tutkimuksista voidaan todeta, että valvotut pistotilat vetävät puoleensa kaikkein marginalisoituneinta suomensisäisten huumeiden käyttäjäkuntaa, jonka yhteydet muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ovat heikot. Valvotulla pistotilalla voi olla huumeidenkäyttäjien terveyttä edistävä vaikutus, koska puhtaissa ja valvotuissa tiloissa tulehdusten, veriteitse tarttuvien tautien ja yliannostusten riski vähenee, minkä lisäksi ne voivat toimia väylänä muihin sosiaali- ja terveystalouteen.

Sosiaali- ja terveystalouden lautakunnan lausunnossa esitetään, että kuluvan vuoden aikana voidaan selvittää mahdollisuutta pilotoida huumeriippuvaisille tarkoitettua valvottua pistotilaa. Selvitys on mahdollista tehdä ulkomaisiin kokemuksiin perehtyen yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen, poliisin, Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitoksen, järjestöjen ja kokemusasiantuntijoiden kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että lautakunnan esittämän laajaan yhteistyöhön pohjautuvan pilotointiselvityksen tekeminen on perusteltua. Lautakunnan lausunnossa mainittuun huolelliseen suunnitteluun tulee sisällyttää terveys- ja hyvinvointivaikutusten ja yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvien vaikutusten lisäksi oikeudellinen arviointi. Samalla kaupunginhallitus pitää virkavastuun oikean kohdentumisen takia pe-

10.09.2018

rusteltuna, että päätös mahdollisen pilotin käynnistämisestä tehdään selvityksen valmistuttua kaupunginhallituksessa erikseen.

Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että toinen asiaan liittyvä aloite huumeiden tunnistuksesta osana ennalta ehkäisevää päihdetyötä on valmisteltavana ja tulossa sosiaali- ja terveyslautakuntaan lausunnon antamista varten.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Juva Kati Aloite Kvsto 14032018 9
- 2 Poliisin lausunto 25.4.2018
- 3 Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto 23.5.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 19.06.2018 § 168

HEL 2018-003217 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon valtuutettu Kati Juvan ym. valtuustoaloitteesta koskien huumeidenkäyttäjien turvallisia käyttötiloja:

"Huumeidenkäytöstä johtuvia haittoja vähentävänä toimintana Helsingissä on eri puolilla kaupunkia viisi suonensisäisesti huumeita käyttäville tarkoitettua terveys- ja sosiaalineuvontapistettä, joista kaksi toimii matalan kynnyksen päivätoimintayksiköiden yhteydessä. Lisäksi liikkuvat työryhmät ja vertaistoimijat vaihtavat puhtaita käyttövälineitä ja antavat neuvontaa kadulla ja asunnoissa. Noin 1 000 helsinkiläistä on opioidikorvaushoito-ohjelmassa, jolla on huumeiden riskikäyttöä ja riikollisuutta vähentävä sekä kuntoutumista edistävä vaikutus. Lisäksi Helsingissä on HIV-positiivisille huumeidenkäyttäjille tarkoitettu päiväkeskus, jossa he saavat tarvitsemansa terveys- ja sosiaalipalvelut sekä mahdollisuuden vaihtaa käytetyt välineet puhtaisiin.

Terveys- ja sosiaalineuvontatoiminta, päiväkeskukset, korvaushoito-ohjelma sekä HIV-positiivisten keskitetyt palvelut ovat ratkaisevalla tavalla vaikuttaneet huumeiden käyttäjien HIV-epidemian loppumiseen ja ehkäisseet muiden veriteitse tarttuvien tautien leviämistä, vähentäneet huumekuolemia sekä vähentäneet huumeidenkäytöstä ympäristölle koituvia haittoja. Nämä haittoja vähentävät toimintamallit ovat myös mahdollistaneet kontaktin luomisen käyttäjien alakulttuuriin, luoneet luottamusta ja mahdollistaneet siten monelle myös hoitoon kiinnittymisen.

Valvottuja huumeidenkäyttötiloja on maailmalla noin 100, joista suurin osa Euroopassa. Niitä koskevista tutkimuksista voidaan yhteenvedona todeta, että valvotut pistotilat vetävät puoleensa kaikkein marginalisointuneinta suonensisäisten huumeiden käyttäjäkuntaa, jonka yhteydet muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ovat heikot. Valvotulla pistotilalla voi olla huumeidenkäyttäjien terveyttä edistävä vaikutus, koska puhtaissa ja valvotuissa tiloissa tulehdusten, veriteitse tarttuvien tautien ja yliannostusten riski vähenee, minkä lisäksi ne voivat toimia väylänä muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Sosiaali- ja terveystoimiala selvittää vuoden 2018 aikana mahdollisuutta pilotoida huumeriippuvaisille tarkoitettua valvottua pistotilaa. Selvitys tehdään ulkomaisiin kokemuksiin perehtyen yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen, poliisin, THL:n, järjestöjen ja kokemusasiantuntijoiden kanssa. Lausunnon liitteenä 2 on THL:n lausunto valvotuista pistotiloista ja liitteenä 3 Helsingin poliisin lausunto huumeaineiden käyttäjien käyttötiloista.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Huolellisesti suunnitellut ja piikkihuumeiden käyttäjien aiheuttamien alueellisten häiriöiden kannalta oikein kohdennetut valvotut pistotilat voivat olla hyödyllinen lisä nykyisiin terveys- ja sosiaalineuvontapisteisiin ja muihin huumehaittoja vähentäviin palveluihin Helsingissä. Pistotilat edustavat kansanterveydellistä näkökulmaa huumetyöhön, mutta niillä voi olla positiivisia vaikutuksia myös yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen.”

Käsittely

19.06.2018 Ehdotuksen mukaan äänestyksin

Ylihoitaja Leena Alho oli kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Asiassa tehtiin seuraava palautusehdotus:

Palautusehdotus 1:

Jäsen Mari Rantanen: Esitän asiaa palautettavaksi seuraavin perustein:

Yhteiskunnan, tässä tapauksessa Helsingin kaupungin on noudatettava tarkoin toiminnassaan lakia. Suomen rikoslaki määrittelee huumausaineen käyttörikoksen ja aloite on ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa. On kestävä ajatus, että julkinen toimija voisi olla tukemassa osaltaan laitonta toimintaa viran- ja/tai toimenhaltijoiden valvonnassa. Myös poliisi lainvalvojana lausunnossaan pitää aloitetta ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa.

Helsingin kaupunki ei voi olla huumausaineiden käyttäjän toiminnan hyväksyjä. Hyvin usein raitistuneiden päihteidenkäyttäjien kertomuksista tulee ilmi se seikka, että he tarvitsivat toiminnalleen yhden hyväksyjän päihteiden täyttämässä elämässään. Tämä hyväksyjä ei voi olla yhteiskunta. Sen sijaan yhteiskunnan tulee tarjota auttavaa kättä tilanteessa, jossa päihteidenkäyttäjä haluaa raitistua ja pyrkii takaisin terveelliseen ja normaaliin elämään.

Huumausaineiden käyttäjä on täysin tietoinen riskistä, jonka hän ottaa ostaessaan laitonta ja tuntematonta huumausainetta kadulta. Aineen sisältöä ja vahvuutta ei voi tietää, ei myöskään sitä millaisella annoksella ainetta tulisi käyttää. On erikoinen ajatus, että tätä riskiä hallittaisiin verorahoitteen julkisen sektorin toimesta. Vastuu on yksilöllä laittomasta toiminnasta ja julkisen sektorin tulee olla apuna silloin kun ihminen ei enää halua olla mukana laittomassa päihteiden maailmassa.

Aloitteessa esitetty uusi toimintamalli tuottaisi lisää menoja sillä valvotut turvalliset huumeidenkäyttötilat vaatisivat terveydenhuoltohenkilökuntaa sekä henkilökunnan turvallisuudesta vastaavaa henkilökuntaa. Olisi huomattavasti asiallisempaa ja todennäköisesti tehokkaampaa sijoittaa tämä henkilökunta sekä päihteidenkäytön ennaltaehkäisyyn että vieroitautumiseen ja kuntoutumiseen.

Päihteidenkäyttäjien asiallinen ja inhimillinen kohtaaminen ja kohtelu ei ole riippuvainen siitä, kuinka pitkälle yhteiskunta on valmis hyväksymään elämäntavan ja riippuvuuden. Inhimillisyys ja asiallisuus mitataan siinä, miten yhteiskunta on valmis auttamaan siinä kohdassa kun päihteidenkäyttäjä haluaa irti päihteistä. Silloin nopea ja tehokas apu matalalla kynnyksellä ja riittävän pitkään hoitoon on tarpeen.

Jäsen Mari Rantasen palautusehdotus raukesi kannattamattomana.

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

10.09.2018

Vastaehdotus 1:

Jäsen Leo Bergman: Lisätään terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia koskevan kappaleen loppuun: "Huumausaineiden käytön rangaistavuus asettaa kuitenkin haasteita kokeilun toteuttamiselle. Paras hyöty kokeilusta saataisiin todennäköisesti tilanteessa, jossa huumausaineiden käyttö olisi dekriminisoitu."

Jäsen Leo Bergmanin vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Sami Heistaro: Pilotin mahdollisuutta selvittäessä tulee arvioida huolella esitetyn toiminnan oikeudelliset näkökohdat suomalaisessa toimintaympäristössä. Lisäksi selvityksessä on määriteltävä se mahdollinen lisäarvo, minkä esitetty toiminta toisi jo olemassa oleviin palveluihin nähden, myös suhteessa esitetyn toiminnan edellyttämiin kustannuksiin. Lautakunta edellyttää, että selvityksen valmistuttua mahdollinen pilotti, mikäli selvitys sitä oikeudellisten ja muiden näkökohtien osalta puoltaisi, tuodaan lautakunnalle erikseen päätettäväksi.

Kannattaja: jäsen Matias Pajula

Vastaehdotus 3:

Jäsen Tapio Bergholm: Lisätään lausunnon viimeiseen kappaleen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia ensimmäisen loppuun: "...valvottua pistotilaa mahdollisesti esimerkiksi neulanvaihtopisteiden yhteydessä."

Kannattaja: jäsen Karita Toijonen

Vastaehdotus 4:

Jäsen Sandra Hagman: Lisätään terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia koskevan kappaleen ensimmäisen virkkeen jälkeen: "Käyttötilaa suunnitellaan toteutettavaksi ensisijaisesti kaupungin omana toimintana. Näin voidaan kerätä luotettavaa tietoa toiminnan hyvinvointivaikutuksista, sekä parhaiten ohjata käyttäjiä tarvitsemiensa sosiaali- ja terveyspalveluiden äärelle."

Kannattaja: jäsen Karita Toijonen

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Sami Heistaro): Pilotin mahdollisuutta selvittäessä tulee arvioida huolella esitetyn toiminnan oikeudelliset näkökohdat suomalaisessa toimintaympäristössä. Lisäksi selvi-

tyksessä on määriteltävä se mahdollinen lisäarvo, minkä esitetty toiminta toisi jo olemassa oleviin palveluihin nähden, myös suhteessa esitetyn toiminnan edellyttämiin kustannuksiin. Lautakunta edellyttää, että selvityksen valmistuttua mahdollinen pilotti, mikäli selvitys sitä oikeudellisten ja muiden näkökohtien osalta puoltaisi, tuodaan lautakunnalle erikseen päätettäväksi.

Jaa-äännet: 9

Katju Aro, Tapio Bergholm, Leo Bergman, Sandra Hagman, Kati Juva, Johan Lund, Karita Toijonen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 4

Sami Heistaro, Seija Muurinen, Matias Pajula, Mari Rantanen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 9 - 4.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 3 (jäsen Tapio Bergholm): Lisätään lausunnon viimeiseen kappaleen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia ensimmäisen loppuun: "...valvottua pistotilaa mahdollisesti esimerkiksi neulanvaihtopisteiden yhteydessä."

Jaa-äännet: 8

Katju Aro, Leo Bergman, Sami Heistaro, Johan Lund, Seija Muurinen, Matias Pajula, Mari Rantanen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Tapio Bergholm, Sandra Hagman, Kati Juva, Karita Toijonen, Tuomas Tuure

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 8 - 5.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 4 (jäsen Sandra Hagman): Lisätään terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia koskevan kappaleen ensimmäisen

virkkeen jälkeen: "Käyttötilaa suunnitellaan toteutettavaksi ensisijaisesti kaupungin omana toimintana. Näin voidaan kerätä luotettavaa tietoa toiminnan hyvinvointivaikutuksista, sekä parhaiten ohjata käyttäjiä tarvitsemiensa sosiaali- ja terveystalveluiden äärelle."

Jaa-äännet: 10

Katju Aro, Leo Bergman, Sami Heistaro, Kati Juva, Johan Lund, Seija Muurinen, Matias Pajula, Mari Rantanen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 3

Tapio Bergholm, Sandra Hagman, Karita Toijonen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveystalvutakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 10 - 3.

Sosiaali- ja terveystalvutakunnan lausunnosta jätettiin seuraavat eriävät mielipiteet:

Jäsen Mari Rantanen: "Yhteiskunnan, tässä tapauksessa Helsingin kaupungin on noudatettava tarkoin toiminnassaan lakia. Suomen rikoslaki määrittelee huumausaineen käyttörikoksen ja aloite on ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa. On kestämatön ajatus, että julkinen toimija voisi olla tukemassa osaltaan laitonta toimintaa viran- ja/tai toimenhaltijoiden valvonnassa. Myös poliisi lainvalvojana lausunnossaan pitää aloitetta ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa.

Helsingin kaupunki ei voi olla huumausaineiden käyttäjän toiminnan hyväksyjä. Hyvin usein raitistuneiden päihteidenkäyttäjien kertomuksista tulee ilmi se seikka, että he tarvitsivat toiminnalleen yhden hyväksyjän päihteiden täyttämässä elämässään. Tämä hyväksyjä ei voi olla yhteiskunta. Sen sijaan yhteiskunnan tulee tarjota auttavaa kättä tilanteessa, jossa päihteidenkäyttäjä haluaa raitistua ja pyrkii takaisin terveelliseen ja normaaliin elämään.

Huumausaineiden käyttäjä on täysin tietoinen riskistä, jonka hän ottaa ostaessaan laitonta ja tuntematonta huumausainetta kadulta. Aineen sisältöä ja vahvuutta ei voi tietää, ei myöskään sitä millaisella annoksella ainetta tulisi käyttää. On erikoinen ajatus, että tätä riskiä hallittaisiin verorahoitteen julkisen sektorin toimesta. Vastuu on yksilöllä laittomasta toiminnasta ja julkisen sektorin tulee olla apuna silloin kun ihminen ei enää halua olla mukana laittomassa päihteiden maailmassa.

Aloitteessa esitetty uusi toimintamalli tuottaisi lisää menoja sillä valvotut turvalliset huumeidenkäyttötilat vaatisivat terveydenhuoltohenkilökuntaa sekä henkilökunnan turvallisuudesta vastaavaa henkilökuntaa. Olisi huomattavasti asiallisempaa ja todennäköisesti tehokkaampaa sijoittaa tämä henkilökunta sekä päihteidenkäytön ennaltaehkäisyyn että vieroitautumiseen ja kuntoutumiseen.

Päihteidenkäyttäjien asiallinen ja inhimillinen kohtaaminen ja kohtelu ei ole riippuvainen siitä, kuinka pitkälle yhteiskunta on valmis hyväksymään elämäntavan ja riippuvuuden. Inhimillisuus ja asiallisuus mitataan siinä, miten yhteiskunta on valmis auttamaan siinä kohdassa kun päihteidenkäyttäjä haluaa irti päihteistä. Silloin nopea ja tehokas apu matalalla kynnyksellä ja riittävän pitkään hoitoon on tarpeen."

Jäsenet Sami Heistaro, Seija Muurinen ja Matias Pajula: "Joidenkin muissa maissa tehtyjen selvitysten tai tutkimusten mukaan huumeriippuvaisille osoitetut tilat huumeiden käyttöä varten ovat tuottaneet myönteisiä tuloksia. Vertailutiedon puute muista huumeriippuvaisille tarkoitetuista palveluista eri maissa vaikeuttaa kuitenkin tulosten hyödyntämistä Helsingissä.

Kokoomuksen lautakuntaryhmä suhtautuu myönteisesti huumeriippuvaisten ihmisten neuvontaan, terveiden valintojen tukemiseen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Kyseisen huumeidenkäyttötilan perustaminen kuitenkin saattaa olla ristiriidassa nykylainsäädännön kanssa. Kaupungin oikeuspalvelujen kannanottoa ei myöskään ollut käytettävissä aloitelausunnosta päätettäessä, joten emme voi tukea aloitetta nyt esitetyssä muodossa."

05.06.2018 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi